

การเรียนรู้ตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ ของทหารกองประจำการ กรมทหารราบที่ 9

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเข้าพระราชหฤทัยในความเป็นไปของเมืองไทยและคนไทยอย่างลึกซึ้งและกว้างไกล ได้ทรงวางรากฐานในการพัฒนาชนบท และช่วยเหลือประชาชนให้สามารถพึ่งพาตนเองได้มีความพออยู่พอกิน ความเป็นอิสระที่จะอยู่ได้โดยไม่ต้องติดต่อกับเทคโนโลยีและความเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกาภิวัตน์ ทรงวิเคราะห์ว่าหากประชาชนพึ่งตนเองได้แล้วก็จะมีส่วนช่วยเหลือเสริมสร้างประเทศชาติโดยส่วนรวมได้ในที่สุด พระราชดำรัสสะท้อนถึงพระวิสัยทัศน์ในการสร้างความเข้มแข็งในตนเองของประชาชนและสามารถทำมาหากินให้พออยู่พอกินได้ ดังนี้

“...ในการสร้างถนน สร้างชลประทานให้ประชาชนใช้นั้น จะต้องช่วยประชาชนในทางบุคคลหรือพัฒนาให้บุคคลมีความรู้และอนามัยแข็งแรง ด้วยการให้การศึกษา การรักษาอนามัย เพื่อให้ประชาชนในท้องที่สามารถทำการเกษตรได้ และค้าขายได้...”

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นเศรษฐกิจระบบเปิดที่เริ่มจากตนเองและความร่วมมือ สุนัย เศรษฐ์-บุญสร้าง (2500, หน้า 16-18) กล่าวว่าวิธีการเช่นนี้จะดึงศักยภาพของประชากรออกมาสร้างความเข้มแข็งของครอบครัว ซึ่งมีความผูกพันกับจิตวิญญาณ คือ คุณค่ามากกว่ามูลค่า การพัฒนาที่ทำให้เกิดผลอย่างแท้จริงและยั่งยืนนั้นเป็นหัวใจสำคัญของการดำเนินงานทั้งภาครัฐและเอกชน หากแต่ในระยะที่ผ่านมาการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชนยังมีน้อยทำให้การแก้ปัญหาและพัฒนาไม่ตอบสนองต่อความเป็นจริงกลับยิ่งสร้างปัญหาที่ซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ดังที่ปรากฏเป็นวิกฤตทางสังคมอยู่ในปัจจุบันนี้ ดังนั้น การสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาจะต้องเริ่มจากรากฐาน คือ การพัฒนาคนให้เกิดการเรียนรู้ เน้นการพัฒนาพื้นฐานจิตและคุณธรรมให้มีความสมดุลกับการพัฒนาความฉลาด และความรอบรู้ในสาขาวิชาชีพสู่วิชาชีพชีวิต โดยวิธีการศึกษาจะต้องเป็นการเรียนรู้มีใช้การรับรู้ เน้นให้ผู้เรียนตระหนักถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยการแสวงหาความอยู่ดีมีสุขมากกว่าความร่ำรวย ให้ความสำคัญต่อความเป็นมนุษย์และความสัมพันธ์ทางสังคมโดยมีเรื่องความยั่งยืนเป็นหัวใจสำคัญ

เศรษฐกิจพอเพียงและแนวทางปฏิบัติเกษตรทฤษฎีใหม่ (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน E-mail Address: bpp_ict@bpp.go.th) ได้สรุปไว้ว่าเป็นแนวทางการพัฒนาที่นำไปสู่ความสามารถในการพึ่งตนเองระดับต่าง ๆ อย่างเป็นขั้นตอน โดยลดความเสี่ยงเกี่ยวกับความแปรผันของธรรมชาติหรือเปลี่ยนแปลงปัจจัยต่าง ๆ โดยอาศัย

ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี มีความรู้ ความเพียร ความอดทน สติปัญญา การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และความสามัคคี เศรษฐกิจพอเพียงมีความหมายกว้างกว่าทฤษฎีใหม่ โดยเศรษฐกิจพอเพียงเป็นกรอบแนวความคิดที่ชี้บอกหลักการและแนวทางปฏิบัติของทฤษฎีใหม่ ในขณะที่พระราชดำริที่เกี่ยวกับทฤษฎีใหม่เป็นแนวทางการพัฒนาภาคเกษตรอย่างเป็นขั้นตอน เป็นตัวอย่างการใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในทางปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมเฉพาะในพื้นที่ที่เหมาะสม

กรมทหารราบที่ 9 (ร.9) ขึ้นการบังคับบัญชากับ กองพลทหารราบที่ 9 มีกำลังพลทั้งที่เป็นทหารประจำการและทหารกองประจำการ กำลังพลที่เป็นทหารกองประจำการมีจำนวน 754คน ส่วนใหญ่มาจากที่ต่าง ๆ กัน มีอาชีพหลากหลาย ฐานะปานกลาง จากนโยบายแม่ทัพภาคที่ 1 และผู้บัญชาการกองพล ให้มีการดำเนินการพัฒนาพื้นที่รกร้างในหน่วยงานทหารให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายการพัฒนาพื้นที่การเกษตรแบบทฤษฎีใหม่ โดยทำการปรับเปลี่ยนเป็นพื้นที่ทางการเกษตรในรูปแบบการเกษตรแบบผสมผสานให้เหมาะสมกับการเพาะปลูก ทำสวน ไร่ นา และโรงเรือน เป็นตัวอย่างในการทำกิจกรรมของทหารกองประจำการที่เข้ารับการศึกษาฝึกวิชาชีพก่อนการปลดประจำการ เป็นการส่งเสริมอาชีพให้กับทหารกองประจำการยามกลับสู่ครอบครัวและประชาชนโดยทั่วไป โดยหวังว่าทหารกองประจำการ ประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียง กำลังพล และครอบครัว ที่เข้ารับการศึกษาฝึกอาชีพ ศึกษาหาความรู้ จะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ไม่ว่าจะเป็นการทำมาหากินเพื่อการดำรงชีพ หรือนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิต ตามนโยบายของกองทัพบก โดยยึดถือแนวทางปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เพื่อลดปัญหาด้านการครองชีพ การดูแลสุขภาพตัวเอง รวมถึงเหตุปัจจัยอื่น ๆ เช่น สภาพสังคม การศึกษา ค่านิยมของคนรุ่นใหม่ที่นิยมการบริโภค การดำเนินชีวิตที่ขาดการพึ่งตนเองอย่างแท้จริงในสังคมปัจจุบัน เหตุนี้ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรศึกษาถึงระดับการเรียนรู้ และการปฏิบัติตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ซึ่งเป็นการเกษตรแบบผสมผสาน เพื่อการพึ่งตนเองของทหารกองประจำการ กรมทหารราบที่ 9 หลังจากเข้ารับการศึกษาฝึกวิชาชีพแล้วว่าจะสามารถนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ตามภูมิลำเนาของตนเองได้หรือไม่ โดยนำเกษตรทฤษฎีใหม่เป็นฐานและยึดแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงเป็นกรอบในการศึกษา

การศึกษาวิจัยเรื่อง การเรียนรู้ตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ของทางทหารกองประจำการกรมทหารราบที่ 9 ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่

เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยซึ่งสามารถสรุปสาระสำคัญนำเสนอตามลำดับ
ได้ดังนี้

1. เกษตรทฤษฎีใหม่ชีวิตที่พอเพียง
2. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เกษตรทฤษฎีใหม่ชีวิตที่พอเพียง

สุเมธ ตันติเวชกุล. (มูลนิธิชัยพัฒนา, 2544, หน้า 20) ให้ความหมายของทฤษฎีใหม่ว่า ทฤษฎีใหม่ หมายถึง หลักการที่เป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับเกษตรกรที่มีที่ดินอยู่ประมาณ 15 ไร่ ให้น้ำ
น้ำในการเกษตรและการเป็นอยู่อย่างพอเพียง เพื่อความพออยู่พอกิน ไม่อดอยาก มี
ปัจจัยสี่บำรุงชีวิตอย่างพอเพียงไม่ขาดแคลน และมีชีวิตที่เป็นสุขพอสมควรแก่อัตภาพ
พระราชดำริทฤษฎีใหม่เป็นแนวทางหรือหลักการในการจัดการทรัพยากรระดับไร่นา คือ ที่ดิน
และน้ำ เพื่อการเกษตรในที่ดินขนาดเล็กให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทฤษฎีใหม่นี้ที่จริงพระเจ้าอยู่หัว
ได้ทรงทำมานานแล้ว โดยให้เกษตรกรทำการปลูกพืชหมุนเวียน และ หรือปลูกพืชไว้ให้
หลากหลายชนิด บนพื้นที่เดียวกันอย่างที่ว่า ไร่นาผสมผสานหรือไร่นาสวนผสม เพื่อลด
ความเสี่ยงไม่ให้เกิดความเสียหายเมื่อตลาดหรือสภาพแวดล้อมเกิดความแปรปรวน หรือ วิกฤติ

ทฤษฎีใหม่ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จะเป็นทฤษฎีที่สมบูรณ์ตามแนวพระราชดำรินี้ได้
นั้น ทรงคำนึงถึงการระเหยของน้ำในสระหรืออ่างเก็บน้ำลึก 4 เมตรของเกษตรกรด้วยว่าในแต่
ละวันที่ไม่มีฝนตกคาดว่าน้ำระเหยวันละ 1 เซนติเมตร ดังนั้นเมื่อเฉลี่ยว่าฝนไม่ตกปีละ 300 วัน
วันนั้นระดับน้ำในสระลดลง 3 เมตร จึงควรมีการเติมน้ำให้เพียงพอเนื่องจากน้ำเหลือกันสระ
เพียง 1 เมตร เท่านั้น ดังนั้น การมีแหล่งน้ำขนาดใหญ่เพื่อคอยเติมน้ำในสระเล็ก จึง
เปรียบเสมือนมีแท่งน้ำใหญ่ๆที่มีน้ำสำรองที่จะคอยเติมน้ำอ่างเล็กให้เต็มอยู่เสมอ จะทำให้
แนวทางปฏิบัติสมบูรณ์ขึ้นสระน้ำที่ราษฎรขุดขึ้นตามทฤษฎีใหม่นี้เมื่อเกิดช่วงขาดแคลนน้ำใน
ฤดูแล้งราษฎรสามารถสูบน้ำมาใช้ประโยชน์ได้และหากน้ำสระไม่เพียงพอก็ขอรับน้ำจากอ่าง
ช่วยเหลือซึ่งได้ทำระบบส่งน้ำเชื่อมต่อลงมายังสระน้ำที่ได้ขุดไว้ในแต่ละแปลงซึ่งจะช่วยให้มี
น้ำใช้ตลอดปี ในกรณีราษฎรใช้น้ำกันมากอ่างช่วยเหลือซึ่งอาจมีปริมาณน้ำไม่เพียงพอ หาก
โครงการพัฒนาลุ่มป่าสักสมบูรณ์แล้วก็ใช้วิธีการสูบน้ำจากป่าสักมาพักในหนองน้ำใดหนองน้ำ
หนึ่งแล้วสูบต่อลงมาในอ่างเก็บน้ำช่วยเหลือซึ่งจะช่วยให้มีปริมาณน้ำใช้มาพอตลอดปี ทรง
เชื่อมั่นในทฤษฎีนี้มาก ดังพระราชดำรัสตอนที่หนึ่งว่า “...ให้ค่อย ๆ ทำเพิ่มเติมทำให้ชาวบ้านมี
รายได้เพิ่มขึ้น แล้วที่หลังในเขตนอกเหนือจาก 3,000 ไร่ เมื่อมาเห็นว่าทำได้ก็เชื่อแล้วนำไปทำ
บ้างแต่ต้องไม่ทำเร็วนัก บริเวณนี้ก็จะสนับสนุนได้ 3,000 ไร่ ช่วงเขาบอกได้ 700 ไร่ แต่ทฤษฎี
ของเราได้ 3,000 ไร่ ...”

การจัดแบ่งแปลงที่ดินเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงคำนวณและคำนึงจากอัตราการถือครองที่ดินถัวเฉลี่ยครัวเรือนละ 15 ไร่ อย่างไรก็ตามหากเกษตรกรมีพื้นที่ถือครองน้อยกว่าหรือมากกว่านี้ก็สามารถใช้อัตราส่วน 30:30:30:10 ไปเกณฑ์ปรับใช้ได้ กล่าวคือ

- 30% ส่วนแรก ขุดสระน้ำ (สามารถเลี้ยงปลา ปลูกพืชน้ำ เช่น ผักบุ้ง ผักกระเฉด ฯลฯ ได้ด้วย) บนสระน้ำอาจจะสร้างเล้าไก่ได้ด้วย
- 30% ส่วนที่สอง ทำนา
- 30% ส่วนที่สาม ปลูกพืชไร่ พืชสวน (ไม้ผล ไม้ยืนต้น ไม้ใช้สอย ไม้เพื่อเป็นเชื้อฟืน ไม้สร้างบ้าน พืชไร่ พืชผัก สมุนไพร เป็นต้น)
- 10% สุดท้าย เป็นที่อยู่อาศัยและอื่น ๆ (ถนน คันดิน กองฟาง ปุ๋ยหมัก โรงเรือน โรงเพาะเห็ด คอกสัตว์ ไม้ดอกไม้ประดับ พืชผักสวนครัวหลังบ้าน เป็นต้น)

อย่างไรก็ตาม อัตราส่วนดังกล่าวเป็นสูตรหรือหลักการโดยประมาณเท่านั้น สามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม โดยขึ้นอยู่กับสภาพของพื้นที่ดิน ปริมาณน้ำฝนและสภาพแวดล้อม เช่น ในกรณีภาคใต้ที่มีฝนตกชุกกว่าภาคอื่น หรือพื้นที่ใดมีแหล่งน้ำมาเติมสระได้ต่อเนื่องก็อาจลดขนาดของบ่อหรือสระน้ำให้เล็กลง เพื่อเก็บพื้นที่ไว้ใช้ประโยชน์อื่นต่อไปได้

ทฤษฎีใหม่ขั้นก้าวหน้า

เมื่อเกษตรกรเข้าใจในหลักการและได้ลงปฏิบัติขั้นที่หนึ่งในที่ดินของตนจนได้ผลแล้วเกษตรกรก็จะสามารถพัฒนาตนเองไปสู่ขั้นพอกินพอกินและตัดค่าใช้จ่ายลงเกือบหมด มีอิสระจากสภาพปัจจัยภายนอก และ เพื่อให้มีผลสมบูรณ์ยิ่งขึ้นจึงควรที่จะต้องดำเนินการตามขั้นที่สองและขั้นที่สามต่อไปตามลำดับ ดังนี้

ทฤษฎีใหม่ขั้นที่สอง

เมื่อเกษตรกรเข้าใจในหลักการและได้ปฏิบัติในที่ดินของตนจนได้ผลแล้ว ก็ต้องเริ่มขั้นที่สอง คือ ให้เกษตรกรรวมพลังกันในรูปกลุ่มหรือสหกรณ์ ร่วมแรงร่วมใจกันดำเนินการในด้านต่างๆ ดังนี้

1. การผลิต (พันธุ์พืช เตรียมดิน ชลประทาน ฯลฯ)
 - เกษตรกรจะต้องร่วมมือในการผลิต โดยเริ่มต้นตั้งแต่ขั้นเตรียมดิน การหาพันธุ์พืช ปุ๋ย การจัดหาปุ๋ยและอื่นๆ เพื่อการเพาะปลูก
2. การตลาด (ลานตากข้าว ยุ้ง เครื่องสีข้าว การจำหน่ายผลผลิต)
 - เมื่อมีผลผลิตแล้ว จะต้องเตรียมการต่างๆ เพื่อการขายผลผลิตให้ได้ประโยชน์สูงสุด เช่น การเตรียมลานตากข้าวร่วมกัน การจัดหายุ้งรวบรวมข้าว เตรียมหาเครื่องสีข้าว ตลอดจนการรวมกันขายผลผลิตให้ได้ราคาดี และลดค่าใช้จ่ายลงด้วย

3. การเป็นอยู่ (กะปิ น้ำปลา อาหาร เครื่องนึ่งห่ม ฯลฯ)

- ในขณะที่เดียวกัน เกษตรกรต้องมีความเป็นอยู่ที่ดีพอสมควร โดยมีปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต เช่น อาหารการกินต่างๆ กะปิ น้ำปลา เสื้อผ้า ที่พอเพียง

4. สวัสดิการ (สาธารณสุขเงินกู้)

- แต่ละชุมชนควรมีสวัสดิภาพและบริการที่จำเป็น เช่น มีสถานอนามัยเมื่อยามป่วยไข้ หรือมีกองทุนไว้กู้ยืม เพื่อประโยชน์ในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน

5. การศึกษา (โรงเรียน ศูนย์การศึกษา)

- ชุมชนควรมีบทบาทในการส่งเสริมการศึกษา เช่น มีกองทุนเพื่อการศึกษาเล่าเรียนให้แก่เยาวชนของชุมชนเอง

6. สังคมและศาสนา

- ชุมชนควรเป็นที่รวมในการพัฒนาสังคมและจิตใจ โดยมีศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยว
- กิจกรรมทั้งหมดดังกล่าวข้างต้น จะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะส่วนราชการองค์กรเอกชน ตลอดจนสมาชิกในชุมชนนั้นๆ เป็นสำคัญ

ทฤษฎีใหม่ขั้นที่สาม

เมื่อดำเนินการผ่านขั้นที่สองเกษตรกรหรือกลุ่มเกษตรกรควรพัฒนาก้าวหน้าไปสู่ขั้นที่สามต่อไป คือ ติดต่อประสานงาน เพื่อจัดหาทุนหรือแหล่งเงิน เช่น ธนาคาร หรือบริษัทห้างร้านเอกชน มาช่วยในการลงทุนและพัฒนาคุณภาพชีวิต

ทั้งนี้ ทั้งฝ่ายเกษตรกรและฝ่ายธนาคารหรือบริษัทเอกชนจะได้รับประโยชน์ร่วมกัน กล่าวคือ

- เกษตรกร ขายข้าวได้ในราคาสูง (ไม่ถูกกดราคา)
- ธนาคารหรือบริษัทเอกชน สามารถซื้อข้าวบริโภคได้ในราคาต่ำ (ซื้อข้าวเปลือกโดยตรงจากเกษตรกรแล้วมาสีเอง)
- เกษตรกร ซื้อเครื่องอุปโภคบริโภคได้ในราคาต่ำ เพราะรวมกันซื้อเป็นจำนวนมาก(เป็นร้านสหกรณ์ราคาขายส่ง)
- ธนาคารหรือบริษัทเอกชน จะสามารถกระจายบุคคลากรเพื่อไปดำเนินการในกิจกรรมต่างๆ ให้เกิดผลดียิ่งขึ้น

ประโยชน์ของทฤษฎีใหม่

จากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ได้พระราชทานในโอกาสต่างๆ นั้นพอจะสรุปถึงประโยชน์ของทฤษฎีใหม่ได้ ดังนี้

1. ให้ประชาชนพออยู่พอกิน สมควรแก่อัตภาพในระดับที่ประหยัด ไม่อดอยากและเลี้ยงตนเองได้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. ในหน้าแล้งมีน้ำน้อย ก็สามารถนำน้ำที่เก็บไว้ในสระมาปลูกพืชผักต่างๆ ที่ใช้น้ำน้อยได้โดยไม่ต้องเบียดเบียนชลประทาน
3. ในปีที่ฝนตกตามฤดูกาลโดยมีน้ำดีตลอดปี ทฤษฎีใหม่นี้ก็สามารถสร้างรายได้ให้ร่ำรวยขึ้นได้
4. ในกรณีที่เกิดอุทกภัยก็สามารถที่จะฟื้นตัวและช่วยตัวเองได้ในระดับหนึ่ง โดยทางราชการไม่ต้องช่วยเหลือมากเกินไป อันเป็นการประหยัดงบประมาณด้วย

ข้อสำคัญที่ควรพิจารณา

1. การดำเนินการตามทฤษฎีใหม่นั้น มีปัจจัยประกอบหลายประการขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมในแต่ละท้องถิ่น ฉะนั้น เกษตรกรควรขอรับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ด้วย
2. การขุดสระน้ำจะต้องสามารถเก็บกักน้ำได้ เพราะสภาพดินในแต่ละท้องถิ่นแตกต่างกัน เช่น ดินร่วน ดินทราย ซึ่งเป็นดินที่ไม่สามารถอุ้มน้ำได้ หรือเป็นดินเปรี้ยว ดินเค็ม ซึ่งอาจจะไม่เหมาะสมกับพืชที่ปลูกได้ ฉะนั้นจะต้องพิจารณาให้ดี และควรขอรับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่พัฒนาที่ดินหรือเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องก่อน
3. ขนาดพื้นที่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงคำนวณและคำนึงจากอัตราการถือครองที่ดินครัวเฉลี่ยครัวเรือนละ 15 ไร่ แต่ให้พึงเข้าใจว่าอัตราส่วนเฉลี่ยขนาดพื้นที่นี้มีใช้หลักตายตัว หากพื้นที่การถือครองของเกษตรกรมีน้อยกว่าหรือมากกว่านี้ก็สามารถนำอัตราส่วนนี้ (30:30:30:10) ไปปรับใช้ได้ โดยถือเกณฑ์เฉลี่ย
4. การปลูกพืชหลายชนิด เช่น ข้าวซึ่งเป็นพืชหลัก ไม้ผล พืชไร่ และพืชสมุนไพรอีกทั้งยังมีการเลี้ยงปลาหรือสัตว์อื่นๆ ซึ่งเกษตรกรสามารถนำมาบริโภคได้ทั้งปี เป็นการลดค่าใช้จ่ายในส่วนของการอาหารสำหรับครอบครัวได้และส่วนที่เหลือสามารถจำหน่ายเป็นรายได้แก่ครอบครัวได้อีก
5. ความร่วมมือร่วมใจของชุมชนเป็นกำลังสำคัญในการปฏิบัติตามหลักทฤษฎีใหม่ เช่น การลงแรงช่วยเหลือกันหรือกันที่เรียกว่าการลงแขกนอกจากจะทำให้เกิดความสามัคคีในชุมชนแล้วยังเป็นการลดค่าใช้จ่ายในการจ้างแรงงานได้อีกด้วย
6. ในระหว่างการขุดสระน้ำจะมีดินที่ถูกขุดขึ้นมาเป็นจำนวนมาก หน้าดินซึ่งเป็นดินดีควรนำไปกองไว้ต่างหากเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการปลูกพืชต่างๆ ในภายหลัง โดยนำมาเกลี่ยคลุมดินชั้นล่างที่เป็นดินไม่ดี ซึ่งอาจนำมาถมทำขอบสระน้ำหรือยกร่องสำหรับปลูกผลไม้

ความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่

มูลนิธิชัยพัฒนา (2544 หน้า 29) ได้สรุปความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ไว้ว่า

1. เกษตรทฤษฎีใหม่เป็นวิธีปฏิบัติของเกษตรกร ที่เป็นเจ้าของที่ดินจำนวนน้อย แปลงเล็ก ประมาณ 15 ไร่
2. หลักสำคัญ :ให้เกษตรกรมีความพอเพียง โดยเลี้ยงตัวได้ (Self sufficiency) ในระดับชีวิตที่ประหยัดก่อนทั้งนี้ต้องมีความสามัคคีในท้องถิ่น
3. มีการผลิตข้าวบริโภคพอเพียงประจำปี โดยถือว่าครอบครัวหนึ่ง ทำนา 5 ไร่ จะมีข้าวพอกินตลอดปี ข้อนี้เป็นหลักสำคัญของทฤษฎีนี้
4. เพื่อการนี้ จะต้องใช้หลักว่า ต้องมีน้ำ 1,000 ลูกบาศก์เมตรต่อไร่ ฉะนั้น 5 ไร่ต้องมี 5,000 ลูกบาศก์เมตร แต่ละแปลง (15 ไร่) ทำนา 5 ไร่ ทำพืชไร่หรือไม้ผล ฯลฯ 5 ไร่ (=10 ไร่) จะต้อง มีน้ำ 10,000 ลูกบาศก์เมตรต่อปี จึงได้ตั้งสูตรคร่าวๆว่าแต่ละแปลงประกอบด้วย นา 5 ไร่ และ พืชไร่ละส่วน 5 ไร่ สระน้ำ 3 ไร่ ลึก 4 เมตร จุประมาณ 19,000 ลูกบาศก์เมตร (19,200) ที่อยู่ อาศัยและอื่นๆ 2 ไร่ รวมทั้งหมด 15 ไร่
5. อุปสรรคสำคัญที่สุด คือ อ่างเก็บน้ำหรือสระ ที่ได้รับน้ำให้เต็มเพียงปีละหนึ่งครั้ง จะมีการ ระเหยวันละ 1 เซนติเมตร โดยเฉลี่ย ในวันที่ฝนไม่ตกหมายความว่า ในปีหนึ่งถ้านับว่าแห้ง 300 วัน ระดับน้ำของสระจะลดลง 3 เมตร (ในกรณีนี้ 3/4 ของ 19,000 ลูกบาศก์เมตร น้ำที่ใช้ได้จะ เหลือ 4,750 ลูกบาศก์เมตร) จึงจะต้องมีการเติมน้ำเพื่อให้เพียงพอ มีความจำเป็นที่จะมีแหล่ง น้ำเพิ่มเติม สำหรับโครงการวัดมงคลชัยพัฒนา ได้สร้างอ่างเก็บน้ำจุ 800,000 ลูกบาศก์เมตร สำหรับเลี้ยง 3,000 ไร่
6. อ่างเก็บน้ำจุ 800,000 ลูกบาศก์เมตร จะเลี้ยงได้ 800 ไร่ อ่างนี้จึงเลี้ยงได้ 4 ไร่ต่อแปลงลำพัง สระในแปลงเลี้ยงได้ 4.75 ไร่ จึงเห็นได้ว่า หมิ่นเหม่มาก (4.75 ไร่ + 4.00 ไร่ = 8.75 ไร่) ถ้า คำนึงว่า ในระยะที่ไม่มีความจำเป็นที่จะใช้น้ำ หรือมีฝนตก น้ำฝนที่ตกมาจะเก็บไว้ได้ในอ่าง และในสระสำรองไว้สำหรับเมื่อต้องการ อ่างและสระจะทำหน้าที่เฉลี่ยน้ำฝน (regulator) จึง เข้าใจว่าในระบบนี้น้ำจะพอ
7. ปัญหาใหญ่อีกข้อหนึ่ง คือ ราคาการลงทุนค่อนข้างสูง เกษตรกรจะต้องได้รับความช่วยเหลือ จากภายนอก (ทางราชการ ทางมูลนิธิและทางเอกชน) แต่ค่าดำเนินการไม่สิ้นเปลืองสำหรับ เกษตรกร

จากการศึกษาเอกสารทางวิชาการต่างๆ เรื่องความรู้เกี่ยวกับการเกษตรทฤษฎีใหม่สรุปได้ว่า เกษตรทฤษฎีใหม่ คือ แนวทางที่จะทำให้ดินเป็นดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ เป็นดินที่มีชีวิต สามารถเพราะปลูกพืชให้ได้ผลผลิตสูง และมีคุณภาพดีไม่ว่าจะเป็นพืชไร่-นาผัก ผลไม้ ดอกไม้ก็ ตาม และเป็นแนวทางให้สามารถผลิตผลผลิตที่ปลอดภัยจากสารพิษทางเกษตร หากทั้งผู้ผลิต และผู้บริโภคช่วยรักษาสสิ่งแวดล้อม สามารถทำเป็นอาชีพได้อย่างยั่งยืน ซึ่งแนวทางนั้นก็คือ แนวทางเกษตรธรรมชาติ

แนวทางการปฏิบัติเกษตรทฤษฎีใหม่

มูลนิธิชัยพัฒนา (2544 , หน้า 31) ได้ชี้แนะแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ไว้ คือ ขั้นที่ 1 ทฤษฎีใหม่ขั้นต้น สถานะพื้นฐานของเกษตรกร คือ มีพื้นที่น้อย ค่อนข้างยากจนอยู่ในเขตเกษตรน้ำฝนเป็นหลัก โดยในขั้นที่ 1 นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างเสถียรภาพของการผลิตเสถียรภาพด้านอาหารประจำวัน ความมั่นคงของชีวิต และความมั่นคงของชุมชนชนบท เป็นเศรษฐกิจพึ่งตนเองมากขึ้น มีการจัดสรรพื้นที่ทำกินและที่อยู่อาศัย ให้แบ่งพื้นที่ออกเป็น 4 ส่วน ตามอัตราส่วน 30:30:30:10 ซึ่งหมายถึง พื้นที่ส่วนที่หนึ่งประมาณ 30% ให้ขุดสระเก็บกักน้ำ เพื่อใช้เก็บกักน้ำฝนในฤดูฝนและใช้เสริมการปลูกพืชในฤดูแล้ง ตลอดจนเลี้ยงสัตว์น้ำและพืชน้ำต่างๆ (สามารถเลี้ยงปลา ปลูกพืชน้ำ เช่น ผักบุ้ง ผักกะเฉด ฯลฯ ได้ด้วย) พื้นที่ส่วนที่สองประมาณ 30% ให้ปลูกข้าวในฤดูฝน เพื่อใช้เป็นอาหารประจำวันในครัวเรือนให้เพียงพอตลอดปี เพื่อตัดค่าใช้จ่ายและสามารถพึ่งตนเองได้ พื้นที่ส่วนที่สามประมาณ 30% ให้ปลูกผลไม้ ไม้ยืนต้น พืชผัก พืชไร่สมุนไพร ฯลฯ เพื่อใช้เป็นอาหารประจำวัน หากเหลือบริโภคก็นำไปจำหน่าย และพื้นที่ส่วนที่สี่ประมาณ 10% ใช้เป็นที่อยู่อาศัย เลี้ยงสัตว์ และโรงเรือนอื่นๆ (ถนน คันดิน กองฟาง ลานตาก กองปุ๋ยหมัก โรงเรือน โรงเพาะเห็ด คอกสัตว์ ไม้ดอกไม้ประดับ พืชผักสวนครัวหลังบ้าน เป็นต้น)

ทฤษฎีใหม่ขั้นก้าวหน้า เมื่อเกษตรกรเข้าใจในหลักการและได้ลงมือปฏิบัติตามขั้นที่หนึ่งในที่ดินของตนเป็นระยะเวลาพอสมควรจนได้ผลแล้ว เกษตรกรก็จะพัฒนาตนเองจากขั้นพออยู่พอกินไปสู่ขั้นพอมีอันจะกินเพื่อให้มีผลสมบูรณ์ยิ่งขึ้น จึงควรที่ต้องดำเนินการตามขั้นที่สองและขั้นที่สามต่อไปตามลำดับ

ขั้นที่ 2 ทฤษฎีใหม่ขั้นกลาง เมื่อเกษตรกรเข้าใจในหลักการและได้ปฏิบัติในที่ดินของตนจนได้ผลแล้ว ก็ต้องเริ่มขั้นที่สอง คือ ให้เกษตรกรรวมพลังกันในรูปกลุ่ม หรือ สหกรณ์ ร่วมแรงร่วมใจกันดำเนินการในด้าน

1. การผลิต (พันธุ์พืช เตรียมดิน ซลประทาน ฯลฯ)
2. การตลาด (ลานตากข้าว ยุ้ง เครื่องสีข้าว การจำหน่ายผลผลิต)
3. การเป็นอยู่ (กะป็น้ำปลา อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ฯลฯ)
4. สวัสดิการ (สาธารณสุข เงินกู้)
5. การศึกษา (โรงเรียนทุนการศึกษา)
6. สังคมและศาสนา

ขั้นที่ 3 ทฤษฎีใหม่ขั้นก้าวหน้า เมื่อดำเนินการผ่านขั้นที่สองแล้ว เกษตรกรจะมีรายได้ดีขึ้น ฐานะมั่นคงขึ้น เกษตรกรหรือกลุ่มเกษตรกรก็ควรพัฒนาก้าวหน้าไปสู่ขั้นที่สามต่อไป คือ ติดต่อประสานงาน เพื่อจัดหาทุน หรือแหล่งเงิน เช่น ธนาคาร หรือบริษัทห้างร้านเอกชน มาช่วยในการทำธุรกิจ การลงทุนและพัฒนาคุณภาพชีวิต ทั้งนี้ ทั้งฝ่ายเกษตรกรและฝ่ายธนาคารกับบริษัทจะได้รับประโยชน์ร่วมกัน กล่าวคือ

1. การติดต่อร่วมมือกับแหล่งเงิน (ธนาคาร) และกับแหล่งพลังงาน (บริษัทน้ำมัน) ตั้งและบริษัท โรงสี (2) ตั้งและบริหารร้านสหกรณ์ (1,3) ช่วยการลงทุน (1,2) ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิต (4,5,6) ทั้งนี้ ทั้งฝ่ายเกษตรกร และฝ่ายธนาคารกับบริษัทจะได้รับประโยชน์
2. เกษตรกรขายข้าวในราคาสูง (ไม่ถูกกดราคา) ธนาคารกับบริษัทซื้อข้าวบริโภคในราคาต่ำ (ซื้อข้าวเปลือกตรงจากเกษตรกร และมาสีเอง)(2)
3. เกษตรกรซื้อเครื่องอุปโภค บริโภคในราคาต่ำ (เป็นร้านสหกรณ์ ราคาขายส่ง)(1,3)
4. ธนาคารกับบริษัท จะสามารถกระจายบุคลากร

จากการศึกษาแนวทางการเกษตรทฤษฎีใหม่ของนักวิชาการ การเกษตรทฤษฎีใหม่ คือ การดำเนินการเพาะปลูกในพื้นที่ทำกินที่มีขนาดเล็ก ประมาณ 15 ไร่ ด้วยวิธีการจัดการทรัพยากรระดับไร่นาอย่างเหมาะสม จัดสรรและใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างสูงสุด มีการจัดสร้างแหล่งน้ำในที่ดินสำหรับการทำการเกษตรแบบผสมผสานอย่างได้ผล เพื่อให้เกษตรกรสามารถเลี้ยงตัวเองได้ให้มีรายได้ไว้ใช้จ่ายและมีอาหารไว้บริโภคตลอดปี ซึ่งได้ดำเนินการอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน เพื่อการผลิตทางเกษตรกรรมที่ยั่งยืนสำหรับเกษตรกรชาวไทย ซึ่งต้องมีความเพียร แล้วต้องอดทนต้องไม่ใจร้อน

ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง

เกษม วัฒนชัย (2548, หน้า 18) กล่าวว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืนสำหรับทุกประเทศในโลก โดยเฉพาะการสร้างเสริมความเข้มแข็งเพื่อรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากกระแสโลกาภิวัตน์

นิธิ เอียวศรีวงศ์ (อ้างใน อุดมพร อมรธรรม, 2549, หน้า 25) ได้ให้ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงโดยนัยแห่งวัฒนธรรมว่า เศรษฐกิจพอเพียงไม่ใช่เทคนิคแต่มีความหมายกว้างกว่ามาก เพราะรวมเอา อุดมการณ์ โลกทัศน์ ความสัมพันธ์ และค่านิยมบางอย่างอยู่ในนั้นด้วยจึงจะนับได้ว่าเป็นเศรษฐกิจพอเพียงที่แท้จริง ทั้ง 4 ประการที่กล่าวถึง คือ ส่วนที่เรารู้จักกันว่า วัฒนธรรมนั่นเอง ถ้าไม่เข้าใจเศรษฐกิจพอเพียงตามความหมายเช่นนี้เศรษฐกิจพอเพียงจะมีความเป็นไปได้แก่คนจำนวนน้อยเท่านั้น ฉะนั้น จึงนิยมกันไว้เพียงว่า เศรษฐกิจพอเพียง คือ

วัฒนธรรม ไม่ใช่เทคนิคการเพาะปลูกหรือศีลธรรม ความไม่ละโมภและการประหยัดเท่านั้น
แม้ว่าเป็นส่วนที่ขาดไม่ได้ของเศรษฐกิจพอเพียงก็ตาม

ป.อ. ปยุตฺโต (2549,หน้า28) ปรากฏในพุทธธรรมได้มองเศรษฐกิจพอเพียงในแง่จิตวิสัยและ
จิตวิสัยได้เป็น 2 ด้าน คือ มองอย่างจิตวิสัย มองภายนอก คือ ต้องมีกินมีใช้ มีปัจจัยสี่เพียงพอ
ที่เราพูดว่าพอสมควรกับอัตภาพ ส่วนความหมายด้านจิตวิสัยหรือด้านจิตใจภายใน คือ คนจะมี
ความรู้สึกเพียงพอไม่เท่ากันเป็นการเพียงพอทางจิต สรุปว่าเศรษฐกิจพอเพียงก็คือ การมีชีวิต
อยู่อย่างพอดีนั่นเองเมื่อพอดีแล้วต่อไปจะขยายให้มีมากขึ้นอีกก็ได้ ขอเพียงแต่ต้องหามา
ได้โดยถูกต้องชอบธรรมเป็นลำดับ

คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง (2549, หน้า 8) ได้กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียงว่า
เป็นปรัชญาที่เป็นทั้งแนวคิด หลักการและแนวทางปฏิบัติของแต่ละบุคคล องค์กรโดยคำนึงถึง
ความพอประมาณกับศักยภาพของตนเองและสภาวะแวดล้อม ความมีเหตุผลการมีภูมิคุ้มกันที่
ดีในตัวเอง โดยใช้ความรู้อย่างถูกหลักวิชาการด้วยความรอบคอบ ระมัดระวัง ควบคู่ไปกับการมี
คุณธรรม ไม่เบียดเบียนกัน แบ่งปันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ร่วมมือปรองดองกันในสังคมซึ่งจะ
ช่วยเสริมสร้างสายใยเชื่อมโยงคนในภาคส่วนต่างๆของสังคมเข้าด้วยกันสร้างสรรค์พลังใน
ทางบวกนำไปสู่ความสามัคคี การพัฒนาที่สมดุล ยั่งยืนพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงภายใต้
กระแสโลกาภิวัตน์ได้

สุเมธ ตันติเวชกุล (อ้างถึงใน โครงการสังเคราะห์ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง,2547,หน้า
23) ให้ทรรศนะว่า เศรษฐกิจเป็นปรัชญาที่ว่าด้วยการวางรากฐานอันมั่นคง ยั่งยืนของบุคคล
และสังคมโดยยึดทางสายกลางเป็นหลักการดำเนินชีวิตบนวิถีแห่งความไม่หาความรู้เพื่อพัฒนา
ตนเองไปสู่การดำเนินชีวิตด้วยปัญญา และในทัศนะของ เสน่ห์ จามริก เห็นว่าเศรษฐกิจ
พอเพียงเสมือนสิ่งที่มาจุดประกายให้เกิดความตื่นตัวร่วมมือร่วมใจคิดค้นแสวงหาทำความเข้าใจ
เข้าใจทั้งในระดับความคิดและปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมที่เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงของ
สังคมไทย เป็นหลักการที่เป็นองค์รวมเป็นสากล เป็นอุดมการณ์คู่ขนาน เป็นปฏิสัมพันธ์กับ
อุดมการณ์ต่างๆ เศรษฐกิจพอเพียงเป็นแกนกลางของคุณค่าและจิตสำนึกใหม่ กระบวนทัศน์
ใหม่ วัฒนธรรมการเรียนรู้ใหม่บนพื้นฐานของหลักการสังคมอันเป็นรูปธรรมที่จำเป็นต่อการ
ปรับเปลี่ยนแนวคิดและทิศทางของการปฏิรูปการพัฒนา

แนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาทโดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีตลอดจนใช้ความรู้ความรอบคอบ และคุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจและการกระทำมีหลักพิจารณาอยู่ 5 ส่วน ดังนี้

1. กรอบแนวคิด เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา เป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤต เพื่อความมั่นคง ความยั่งยืนของการพัฒนา

2. คุณลักษณะ เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติได้ทุกระดับโดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลางและพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

3. คำนิยาม ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะพร้อมๆ กัน ดังนี้

3.1 ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

3.2 ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ

3.3 การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

4. เงื่อนไข การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ

- เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

- เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริต ความอดทน ความเพียร และใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

5. แนวทางปฏิบัติ/ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้านทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมความรู้และเทคโนโลยี

เกษตรทฤษฎีใหม่กับเศรษฐกิจพอเพียง

ศรีนครินทร์วิโรฒ สระแก้ว มหาวิทยาลัย (2551, หน้า 39-40) ได้สรุปการนำเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาใช้ว่าเกษตรทฤษฎีใหม่เป็นการสรรที่ดินและแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรรูปแบบใหม่ มีพื้นที่ขนาดเล็กครอบครัวละประมาณ 10-15 ไร่ ที่มีสภาพแห้งแล้งขาดแคลนน้ำทำการเกษตรให้สามารถใช้ประโยชน์จากพื้นที่ที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดการดำเนินงานมี 3 ขั้นตอน ดังนี้

ทฤษฎีใหม่ขั้นที่หนึ่ง การจัดสรรพื้นที่ที่อยู่อาศัยและที่ทำกินโดยแบ่งพื้นที่ออกเป็น 4 ส่วนตามอัตราส่วน 30-30-30-10 หมายถึง พื้นที่ส่วนหนึ่งประมาณ 30% ให้ขุดสระเก็บน้ำฝนไว้ใช้ในห้วงฝนทิ้งช่วงและในฤดูแล้ง ตลอดจนการเลี้ยงสัตว์/พื้นที่ส่วนที่สองประมาณ 30% ไว้ปลูกข้าวในฤดูฝนเป็นอาหารสำหรับครอบครัวให้เพียงพอตลอดปีพื้นที่ส่วนที่สามประมาณ 30% ปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น พืชผัก พืชสมุนไพร พื้นที่ส่วนที่สี่ประมาณ 10% ให้จัดทำเป็นที่อยู่อาศัย ถนน โรงเรียน เลี้ยงสัตว์ แปลงเพาะชำ

ทฤษฎีใหม่ขั้นที่สอง เป็นการรวมตัวเกษตรกรแต่ละรายที่ประสบความสำเร็จจากการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ขั้นต้นให้เป็นกลุ่มเกษตรกรในรูปของสหกรณ์เป็นการสร้างระบบเศรษฐกิจชุมชนให้เข้มแข็ง

ทฤษฎีใหม่ขั้นที่สาม เป็นการขยายฐานการผลิตไปสู่ระบบเกษตรอุตสาหกรรมที่ครบวงจรและสมบูรณ์ ซึ่งเป็นการพัฒนาความสำเร็จจากระบบการผลิต เศรษฐกิจชุมชนไปสู่ระบบตลาดและอุตสาหกรรมของประเทศ

แนวทางปฏิบัติเกษตรทฤษฎีใหม่และเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางการพัฒนาที่นำไปสู่ความสามารถในการพึ่งตนเองระดับต่างๆ อย่างเป็นขั้นตอน โดยลดความเสี่ยงเกี่ยวกับความผันแปรของธรรมชาติหรือการเปลี่ยนแปลงปัจจัยต่างๆโดยอาศัยความพอประมาณ ความมีเหตุผลและการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี มีความรู้ ความเพียร ความอดทน สติปัญญาการช่วยเหลือซึ่งกันและกันและความสามัคคี ในทรรศนะของ สุนัย เศรษฐบุญสร้าง (2550, หน้า 16-18) เศรษฐกิจพอเพียงมีความหมายกว้างกว่าทฤษฎีใหม่ โดยที่เศรษฐกิจพอเพียงเป็นกรอบแนวความคิดที่ชี้บอกหลักการและแนวทางปฏิบัติของทฤษฎีใหม่ ในขณะที่แนวพระราชดำริเกี่ยวกับทฤษฎีใหม่ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาภาคเกษตรอย่างเป็นขั้นตอนนั้นเป็นตัวอย่งการใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในทางปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมเฉพาะในพื้นที่ที่เหมาะสมทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริอาจเปรียบเทียบกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งมีอยู่ 2 แบบ คือ แบบพื้นฐานกับแบบก้าวหน้า ได้ดังนี้

1. พอเพียงในระดับบุคคลและครอบครัวโดยเฉพาะเกษตรกร เป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบพื้นฐานเทียบได้กับทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 มุ่งแก้ปัญหาของเกษตรกรที่อยู่ห่างไกลแหล่งน้ำต้องพึ่ง

น้ำฝนและประสพความเสี่ยงจากการขาดบ่อเพื่อแก้ปัญหาในเรื่องดังกล่าวจากการแก้ปัญหา ความเสี่ยงเรื่องน้ำจะทำให้เกษตรกรสามารถมีข้าวเพื่อการบริโภคยังชีพในระดับหนึ่งได้ และใช้ที่ดินส่วนอื่นสนองความต้องการพื้นฐานของครอบครัว รวมทั้งขายในส่วนที่เหลือ เพื่อมีรายได้เป็นค่าใช้จ่ายอื่นๆที่สามารถผลิตเองได้ทั้งหมดนี้เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันในตัว ให้เกิดขึ้นในระดับครอบครัว

2. ความพอเพียงในระดับชุมชนและระดับองค์กร เป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้าซึ่ง ครอบคลุมทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 2 เป็นเรื่องของการสนับสนุนให้เกษตรกรรวมพลังกันในรูปกลุ่ม หรือสหกรณ์ หรือการที่ธุรกิจต่างๆ รวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายวิสาหกิจ กล่าวคือ เมื่อ สมาชิกในแต่ละครอบครัวหรือองค์กรต่างมีความพอเพียงขั้นพื้นฐานเป็นเบื้องต้น รวมกลุ่ม กันเพื่อร่วมมือสร้างประโยชน์ให้แก่กลุ่มและส่วนรวมบนพื้นฐานของการไม่เบียดเบียนกัน แบ่งปันช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามกำลังและความสามารถของตนสามารถทำให้ชุมชน โดยรวมหรือเครือข่ายวิสาหกิจนั้นๆ เกิดความพอเพียงในวิถีปฏิบัติอย่างแท้จริง 3. ความ พอเพียงระดับประเทศ เป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้าซึ่งครอบคลุมทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 3 ส่งเสริมให้ชุมชนหรือเครือข่ายวิสาหกิจสร้างความร่วมมือกับองค์กรอื่นในประเทศ เช่น บริษัทขนาดใหญ่ ธนาคาร สถาบันวิจัย เป็นต้น

โครงการทฤษฎีใหม่ตามพระราชดำริ

การทำการเกษตรทฤษฎีใหม่มีความสำคัญและมีบทบาทต่อภาคการเกษตร ซึ่งจะส่งผลกระทบ ไปสู่การเจริญเติบโตของประเทศอย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตาม ต้องมีองค์ประกอบหลายประการ ที่จะทำให้การทำเกษตรวิธีนี้ประสบผลสำเร็จและก้าวไปอย่างมั่นคงไม่ล้มเลิกกลางคัน มีการ ขยายผลที่เหมาะสมในทุก ๆ ด้านไม่ขยายผลรวดเร็วเกินไป ในขณะที่ผู้มีส่วนร่วมยังคงขาด ความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีใหม่ที่แท้จริง ทฤษฎีใหม่ทำให้เกษตรกรได้รับการตอบสนองทั้ง ทางด้านส่วนตัวและสังคมได้ในระดับสูง ผลผลิตทางการเกษตรเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากมีน้ำ เพียงพอ มีรายได้เพิ่มมากขึ้น ครอบครัวอบอุ่น มีความสามัคคีในระดับชุมชน และในระดับ สถาบัน เป็นการส่งผลเกื้อกูลซึ่งกันและกัน สภาพพื้นที่ดินที่เคยแห้งแล้งขาดแคลนน้ำกลับ กลายเป็นแผ่นดินที่อุดมสมบูรณ์มากขึ้น เป็นการรักษาสอดคล้องให้กับดินและธรรมชาติ สิ่งที่ยัง ควรระวัง คือ การนำความเชื่อทฤษฎีใหม่ไปใช้ในโครงการต่าง ๆ ควรเน้นให้ชัดเจนว่า โครงการนั้น ๆ มีการพัฒนาการเกษตรในลักษณะแนวทฤษฎีใหม่อย่างแท้จริง

ความมุ่งหมายของโครงการ

เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายการพัฒนาพื้นที่การเกษตรแบบทฤษฎีใหม่ โดยได้มีการสั่งการให้จัด พื้นที่เหล่านี้จากแม่ทัพภาคที่ 1 และผู้บัญชาการพลทหารราบที่ 9 ในการดำเนินการพัฒนา

พื้นที่รกร้างในหน่วยงานทหารให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งจัดทำกรปรับเปลี่ยนพื้นที่ทางการเกษตรในรูปแบบการเกษตรผสมผสานให้เหมาะสมกับการเพาะปลูก ทำสวน ไร่นา และโรงเรือน เป็นตัวอย่างในการทำกิจกรรมของพลทหารที่ได้รับการฝึกวิชาชีพ และประชาชน โดยทั่วไปให้ทำการศึกษาค้นคว้าอาชีพ และการส่งเสริมรายได้ของตนเอง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นโครงการนาร่องการพัฒนาการปรับเปลี่ยนพื้นที่ใช้สอยให้เกิดประโยชน์สูงสุด
2. เพื่อเป็นการส่งเสริมการพัฒนาอาชีพในด้านการเกษตร ให้กำลังพลในหน่วยงานพลทหาร กองประจำการและประชาชนใกล้เคียง
3. เพื่อเป็นการบำบัดแหล่งน้ำให้เป็นทรัพยากรภายในของค่ายสุรสีห์ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และเป็นสถานที่ฟื้นฟูสภาพแวดล้อม
4. เพื่อเป็นการส่งเสริมงานและรายได้ การพัฒนาสวัสดิการของกำลังพลค่ายสุรสีห์ในด้านการจัดแหล่งพื้นที่ทำกิน การจัดหาซื้อของอุปโภคและบริโภคในราคาต่ำ และการขายสินค้าให้กับชุมชน
5. เพื่อเป็นศูนย์กลางการพัฒนาอบรมวิชาชีพของพลทหารที่ประจำการหรือก่อนปลดเป็นกองหนุน

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. เป็นต้นแบบสาธิตการทำกรเกษตรในพื้นที่ขนาดเล็กและการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ ซึ่งสามารถนำไปศึกษาและนำไปประยุกต์ที่เกิดประโยชน์ได้ พร้อมทั้งเป็นแนวทางการเลือกประกอบการตัดสินใจในการทำเกษตรตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่
2. เป็นสถานที่ที่สามารถให้คำแนะนำกับประชาชนและผู้สนใจในด้านเทคโนโลยีทางการเกษตร
3. ทำให้เกิดโครงการตัวอย่างให้กับกำลังพลและครอบครัว ตลอดจนประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียงค่ายสุรสีห์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องนี้ การเรียนรู้ตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ของทหารกองประจำการ กองพลทหารราบที่ 9 ในครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 275 คน ได้รับแบบสอบถามกลับคืน 273 ชุด หรือคิดเป็นร้อยละ 97.84 ผู้วิจัยนำเสนอผลเพื่อตอบคำถามการวิจัย โดยแยกการนำเสนอผลออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของทหารกองประจำการ กรมทหารราบที่ 9

ตอนที่ 2 การเรียนรู้ตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ของทหารกองประจำการ กรมทหารราบที่ 9

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบการเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่ของทหารกองประจำการ กรมทหารราบที่ 9 จำแนกตามลักษณะพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ

ตอนที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่กับความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของทหารกองประจำการ กรมทหารราบที่ 9 สำหรับรายละเอียด มีดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของทหารกองประจำการ กรมทหารราบที่ 9

ลักษณะพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของทหารกองประจำการ กรมทหารราบที่ 9 อันประกอบด้วย อายุ การศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว ความถี่ในการดูโทรทัศน์รายการเกษตร แหล่งความรู้ และรายได้ พบว่า ทหารกองประจำการ กรมทหารราบที่ 9 ส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 31.1 มีอายุ 21 ปี รองลงมา ร้อยละ 30.8 อายุ 20 ปี ร้อยละ 46.2 มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 67.4 มีสมาชิกในครอบครัว 3 คน ความถี่ในการดูโทรทัศน์รายการเกษตรส่วนใหญ่ร้อยละ 48.4 ดู 2 ชั่วโมงต่อวัน แหล่งความรู้ของทหารประจำการ ร้อยละ 42.1 คือหนังสือพิมพ์ รองลงมา ร้อยละ 40.3 คือ วิทยุ ทั้งนี้ ส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 59.3 มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท

ตอนที่ 2 การเรียนรู้ตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ของทหารกองประจำการ กรมทหารราบที่ 9

การเรียนรู้ตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ของทหารกองประจำการ กรมทหารราบที่ 9 ทั้งในประเด็นของความรู้และการปฏิบัติ พบว่า การเรียนรู้ตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ของทหารกองประจำการ กรมทหารราบที่ 9 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.5258) โดยที่เมื่อพิจารณาทั้งในประเด็นของความรู้และการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทั้งสองด้าน เรียงลำดับคะแนน คือ การปฏิบัติและความรู้ (ค่าเฉลี่ย 3.5424 และ 3.5121 ตามลำดับ)

การเรียนรู้ตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ของทหารกองประจำการ กรมทหารราบที่ 9 ด้านความรู้อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.5121) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ต้องมีพื้นที่ถาวรไม่น้อยกว่า 15 ไร่ จึงจะทำได้ (ค่าเฉลี่ย 3.9299) รองลงมา คือ ถ้ามีพื้นที่การเกษตรน้อยกว่า 15 ไร่ จะทำเกษตรทฤษฎีใหม่ไม่ได้ (ค่าเฉลี่ย 3.7326)

ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ในการกำจัดศัตรูพืช ไม่จำเป็นต้องใช้สารเคมี แต่สามารถใช้ชีววิธีได้ (ค่าเฉลี่ย 3.0733) ทั้งนี้ จากตัวชี้วัดการเรียนรู้ตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ ของทหารกองประจำการ กรมทหารราบที่ 9 ด้านความรู้ 9 ข้อ อยู่ในระดับมาก 7 ข้อ ปานกลาง 2 ข้อ

การเรียนรู้ตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ของทหารกองประจำการ กรมทหารราบที่ 9 ด้านการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.5424) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ หากทำการเกษตรกรรมอื่นใดได้ผลอยู่แล้วไม่ควรปรับเปลี่ยนมาทำเกษตรทฤษฎีใหม่เพราะไม่จำเป็น (ค่าเฉลี่ย 4.0806) รองลงมาकिनกรรมเกษตรทฤษฎีใหม่ คือ ข้าว น้ำ พืช ไม้ยืนต้น ที่อยู่อาศัย เลี้ยงสัตว์ (ค่าเฉลี่ย 3.9377) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ใกล้เคียงกับเกี่ยวแล้วแต่แมลงศัตรูพืชกำลังระบาดเพื่อจะได้ไม่ขาดทุน ท่านจึงใช้สารเคมีในการกำจัดแมลง และรีบเก็บเกี่ยวผลผลิตเพื่อส่งตลาด (ค่าเฉลี่ย 2.0147) ทั้งนี้ จากตัวชี้วัด การเรียนรู้ตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ของทหารกองประจำการ กรมทหารราบที่ 9 ด้านการปฏิบัติ 13 ข้อ อยู่ในระดับมาก 11 ข้อ ปานกลาง 2 ข้อ

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบการเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่ของทหารกองประจำการ กรมทหารราบที่ 9 จำแนกตามลักษณะพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ

การเปรียบเทียบการเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่ของทหารกองประจำการ กรมทหารราบที่ 9 จำแนกตามลักษณะพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ อันประกอบด้วย อายุ การศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว ความถี่ในการดูโทรทัศน์รายการเกษตร แหล่งความรู้ และรายได้

การเปรียบเทียบการเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่ของทหารกองประจำการ กรมทหารราบที่ 9 จำแนกตามอายุ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) พบว่าทหารกองประจำการ กรมทหารราบที่ 9 ที่มีอายุแตกต่างกันมีการเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้จากการตรวจสอบจากความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการ LSD พบว่า ผู้ที่มีอายุ 21 ปี มีการเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่มากกว่าผู้ที่มีอายุ 20 ปี และอายุ 22 ปี

การเปรียบเทียบการเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่ของทหารกองประจำการ กรมทหารราบที่ 9 จำแนกตามการศึกษา โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) ที่

ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 พบว่า ทหารกองประจำการ กรมทหารราบที่ 9 ที่มีการศึกษาแตกต่างกันมีการเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่ไม่แตกต่างกัน

การเปรียบเทียบการเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่ของทหารกองประจำการ กรมทหารราบที่ 9 จำแนกตามจำนวนสมาชิกในครอบครัว โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 พบว่า ทหารกองประจำการ กรมทหารราบที่ 9 ที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวแตกต่างกันมีการเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่ไม่แตกต่างกัน

การเปรียบเทียบการเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่ของทหารกองประจำการ กรมทหารราบที่ 9 จำแนกตามความถี่ในการดูโทรทัศน์รายการเกษตร โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 พบว่า ทหารกองประจำการ กรมทหารราบที่ 9 ที่มีความถี่ในการดูโทรทัศน์รายการเกษตรแตกต่างกันมีการเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่ไม่แตกต่างกัน

การเปรียบเทียบการเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่ของทหารกองประจำการ กรมทหารราบที่ 9 จำแนกตามแหล่งความรู้ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 พบว่า ทหารกองประจำการ กรมทหารราบที่ 9 ที่มีแหล่งเรียนรู้แตกต่างกันมีการเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่ไม่แตกต่างกัน

การเปรียบเทียบการเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่ของทหารกองประจำการ กรมทหารราบที่ 9 จำแนกตามรายได้ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) พบว่า ทหารกองประจำการ กรมทหารราบที่ 9 ที่มีรายได้แตกต่างกันมีการเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้จากการตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการ LSD พบว่า ผู้ที่มีรายได้ 5,001-7,500 บาท มีการเรียนรู้มากกว่าผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาทและ 7,501 บาทขึ้นไป

ตอนที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่กับความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของทหารกองประจำการ กรมทหารราบที่ 9

ความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่กับความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของทหารกองประจำการ กรมทหารราบที่ 9 ทหารกองประจำการ กรมทหารราบที่ 9 ส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 49.1 มีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมา ร้อยละ 30.8 มีความรู้

อยู่ในระดับต่ำ ทั้งนี้ จากคะแนนเต็ม 14 คะแนน คะแนนเฉลี่ย 6.5 คะแนน ผู้ที่ได้มากที่สุด 14 คะแนน น้อยที่สุด 0 คะแนน การเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่กับความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของทหารกองประจำการ กรมทหารราบที่ 9 ทั้งในภาพรวมและรายด้านทั้งสองด้านมีความสัมพันธ์กัน โดยเป็นความสัมพันธ์ในเชิงบวกระดับต่ำ

สรุปผลการวิจัย

1. ทหารกองประจำการ กองพลทหารราบที่ 9 ส่วนใหญ่มีอายุ 21 ปี รองลงมาอายุ 20 ปี มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีสมาชิกในครอบครัว 3 คน ความถี่ในการดูโทรทัศน์รายการเกษตร ส่วนใหญ่ร้อยละ 48.4 ดู 2 ชั่วโมงต่อวัน แหล่งความรู้ของทหารกองประจำการ คือ หนังสือพิมพ์ รองลงมา คือ วิทยุ ทั้งนี้ ส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 59.3 มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท

2. การเรียนรู้ตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ของทหารกองประจำการ กองพลทหารราบที่ 9 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณาทั้งในประเด็นของความรู้และการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทั้งสองด้าน เรียงลำดับคะแนน คือ การปฏิบัติและความรู้

- ด้านความรู้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ต้องมีพื้นที่ถือครองไม่น้อยกว่า 15 ไร่ จึงจะทำได้ รองลงมา ถ้ามีพื้นที่การเกษตรน้อยกว่า 15 ไร่ จะทำเกษตรทฤษฎีใหม่ไม่ได้ส่วน ข้อที่มีค่าน้อยที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ในการกำจัดศัตรูพืชไม่จำเป็นต้องใช้สารเคมีแต่สามารถใช้ชีววิธีได้

- ด้านการปฏิบัติ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ หากทำการเกษตรกรรมอื่นใดได้ผลแล้วไม่ควรปรับเปลี่ยนมาทำเกษตรทฤษฎีใหม่เพราะไม่จำเป็น รองลงมา กิจกรรมเกษตรทฤษฎีใหม่คือ ข้าว น้ำ พืช ไม้ยืนต้น ที่อยู่อาศัย เลี้ยงสัตว์ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ใกล้เคียงเวลาเก็บเกี่ยวแล้วแต่แมลงศัตรูพืชกำลังระบาดเพื่อจะได้ไม่ขาดทุน ท่านจึงใช้สารเคมีในการกำจัดแมลงและรีบเก็บเกี่ยวผลผลิตเพื่อส่งตลาด

3. การเปรียบเทียบการเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่ของทหารกองประจำการ กรมทหารราบที่ 9 จำแนกตามลักษณะพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ อันประกอบด้วย อายุการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว ความถี่ในการดูโทรทัศน์รายการเกษตร แหล่งความรู้ และรายได้ พบว่าทหารกองประจำการ กรมทหารราบที่ 9 ที่มีอายุแตกต่างกันมีการเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่แตกต่างกัน โดยผู้ที่มีอายุ 21 ปี มีการเรียนรู้มากกว่าผู้ที่มีอายุ 20 ปี และ 22 ปี และผู้ที่มีรายได้แตกต่างกันมีการเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่แตกต่างกันโดยผู้ที่มีรายได้ 5,001-7,500 บาท มีการเรียนรู้มากกว่าผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท และ 7,501 บาทขึ้นไป ส่วนลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจอื่น ๆ ไม่ส่งผลให้การเรียนรู้แตกต่างกัน

4. ทหารกองประจำการ กรมทหารราบที่ 9 ส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมา มีความรู้ในระดับต่ำ ทั้งนี้ จากคะแนนเต็ม 14 คะแนน คะแนนเฉลี่ย 6.5 คะแนน ผู้ที่ได้มากที่สุด 14 คะแนน น้อยที่สุด 0 คะแนน
5. การเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่กับความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของทหารกองประจำการ กรมทหารราบที่ 9 ทั้งในภาพรวมและรายได้ทั้งสองด้าน โดยเป็นความสัมพันธ์ในเชิงบวกระดับต่ำ

กล่าวโดยสรุป ความรู้เกี่ยวกับการเกษตรทฤษฎีใหม่ คือ แนวทางที่จะทำให้ดินเป็นดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ เป็นดินที่มีชีวิต สามารถเพาะปลูกพืชให้ได้ผลผลิตสูง มีคุณภาพดีไม่ว่าจะเป็นพืชไร่นา ผัก ผลไม้ ดอกไม้ก็ตาม และเป็นแนวทางให้สามารถผลิตผลผลิตที่ปลอดภัยจากสารพิษทางการเกษตร หากทั้งผู้ผลิต และผู้บริโภคช่วยรักษาสິงแวดล้อม สามารถทำเป็นอาชีพได้อย่างยั่งยืน ซึ่งแนวทางนั้นก็คือ แนวทางเกษตรธรรมชาติ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ทหารกองประจำการหรือที่เรียกว่า ทหารเกณฑ์ส่วนใหญ่มาจากภาคการเกษตร มีวิถีในการทำการเกษตรอยู่แล้วและในปัจจุบันแหล่งความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับการเกษตร มีให้ศึกษาหาความรู้ได้อย่างกว้างขวางรวมถึงแนวคิดเกี่ยวกับ การเกษตรทฤษฎีใหม่ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ที่ได้ถูกนำมาเผยแพร่อย่างกว้างขวาง ดังนั้นทหารกองประจำการจึงมีความรู้เกี่ยวกับการเกษตรทฤษฎีใหม่อยู่ในระดับมากเป็นส่วนใหญ่

ในด้านความรู้ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ต้องมีพื้นที่ถือครองไม่น้อยกว่า 15 ไร่ จึงจะทำได้ รองลงมา ถ้ามีพื้นที่เกษตรน้อยกว่า 15 ไร่ จะทำเกษตรทฤษฎีใหม่ไม่ได้ ประเด็นนี้ การเกษตรทฤษฎีใหม่มีหลักการ คือ พื้นที่การเกษตรควรอยู่ที่ประมาณ 15 ไร่ เป็นการจัดแบ่งแปลงที่ดินเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงคำนวณและคำนึงจากอัตราการใช้ที่ดินแล้วเฉลี่ยคร่าว ๆ ไร่ 15 ไร่ อย่างไรก็ตามหากเกษตรกรมีพื้นที่ถือครองน้อยกว่าหรือมากกว่านี้ก็สามารถใช้อัตราส่วน 30:30:30:10 ไปเป็นเกณฑ์ปรับใช้ได้ กล่าวคือ 30% ส่วนแรก ขุดสระน้ำ (สามารถเลี้ยงปลา ปลูกพืชน้ำ เช่น ผักบุ้ง ผักกระเฉด ฯลฯ ได้ด้วย) บนสระน้ำอาจจะสร้างเล้าไก่ได้ด้วย 30% ส่วนที่สอง ทำนา 30% ส่วนที่สาม ปลูกพืชไร่ พืชสวน (ไม้ผล ไม้ยืนต้น ไม้ใช้สอย ไม้เพื่อเป็นเชื้อฟืน ไม้สร้างบ้าน พืชไร่ พืชผัก สมุนไพร เป็นต้น) 10% สุดท้าย เป็นที่อยู่อาศัยและอื่น ๆ (ถนน คันดิน กองฟาง กองปุ๋ยหมัก โรงเรือน โรงเพาะเห็ด คอกสัตว์ ไม้ดอกไม้ประดับ พืชผักสวนครัวหลังบ้าน เป็นต้น)

ภาพการเกษตรทฤษฎีใหม่ที่ชัดเจนที่สุด คือ พระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เมื่อวันที่ 25 มกราคม 2536 ความตอนหนึ่งว่า “... การเลี้ยงปลาเป็นรายได้เสริม ถ้าเลี้ยงปลาไม่ก็

เดือนก็มีรายได้...” ส่วนที่สอง : ไร่ละ 60 เนื้อที่เฉลี่ยประมาณ 10 ไร่เป็นพื้นที่ทำการเกษตรปลูกพืชผลต่าง ๆ โดยแบ่งพื้นที่ออกเป็น 2 ส่วน คือ ไร่ละ 30 ในส่วนที่สอง ทำนาข้าวประมาณ 5 ไร่ และไร่ละ 30 ในส่วนที่สองปลูกพืชไร่หรือพืชสวนตามแต่สภาพของพื้นที่และภาวะตลาด ประมาณ 5 ไร่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงคำนวณโดยใช้เกณฑ์เฉลี่ยว่า ในพื้นที่ทำการเกษตรนี้ต้องมีน้ำใช้ในช่วงฤดูแล้งประมาณ 1,000 ลูกบาศก์เมตรต่อไร่ ถ้าหากแบ่งแต่ละแปลงเกษตรให้มรน้ำที่ 5 ไร่ ทั้ง 2 แห่งแล้วความต้องการน้ำใช้ประมาณ 10,000 ลูกบาศก์เมตร ที่จะต้องเป็นน้ำสำรองไว้ใช้ในยามฤดูแล้ง ส่วนที่สาม: ไร่ละ 10 เป็นพื้นที่ที่เหลือมีเนื้อที่เฉลี่ยประมาณ 2 ไร่ จัดเป็นที่อยู่อาศัย ถนนหนทาง คันคูดินหรือคูคลอง ตลอดจนปลูกพืชสวนครัวและเลี้ยงสัตว์ รวมพื้นที่โดยเฉลี่ยประมาณ 15 ไร่ ตามสัดส่วน 30:30:30:10 วิธีนี้สามารถใช้ปฏิบัติได้กับเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของที่ดิน ที่มีพื้นที่ดินจำนวนน้อย แปลงเล็ก ๆ ประมาณ 15 ไร่ (ซึ่งเป็นอัตราถือครองเนื้อที่ทำการเกษตรโดยเฉลี่ยของเกษตรกรไทย) มุ่งให้เกษตรกรมีความพอเพียงในการเลี้ยงดูตัวเองได้ (self sufficiency) ในระดับชีวิตที่ประหยัดก่อนเน้นให้เห็นความสำคัญของความสามัคคีกันในท้องถิ่น กำหนดจุดมุ่งหมายให้สามารถผลิตข้าวบริโภคได้เพียงพอตลอดทั้งปี โดยยึดหลักว่าการทำนา 15 ไร่ ของครอบครัวหนึ่งนั้นจะมีข้าวพอกินตลอดปีซึ่งเป็นหลักสำคัญของทฤษฎีใหม่นี้

ในการเปรียบเทียบการเรียนรู้เกษตรกรทฤษฎีใหม่ของทหารกองประจำการ กรมทหารราบที่ 9 จำแนกตามลักษณะพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ อันประกอบด้วย อายุ การศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว ความถี่ในการดูโทรทัศน์รายการเกษตร แหล่งความรู้ และรายได้ พบว่าทหารกองประจำการ กรมทหารราบที่ 9 ที่มีอายุแตกต่างกันมีการเรียนรู้การเกษตรทฤษฎีใหม่แตกต่างกัน โดยผู้ที่มีอายุ 21 ปี มีการเรียนรู้การเกษตรทฤษฎีใหม่มากกว่าผู้ที่มีอายุ 20 ปี และอายุ 22 ปี และผู้ที่มีรายได้แตกต่างกันมีการเรียนรู้การเกษตรทฤษฎีใหม่แตกต่างกันโดยมีผู้ที่มีรายได้ 5,001-7,500 บาท มีการเรียนรู้การเกษตรทฤษฎีใหม่มากกว่าผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาทและ 7,500 บาทขึ้นไป ส่วนลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจอื่น ๆ ไม่ส่งผลให้การเรียนรู้แตกต่างกัน กรณีดังกล่าว เป็นเพราะผู้ที่มีอายุ 21 ปี เป็นช่วงที่ทหารกองประจำการมีโอกาสเรียนรู้แนวคิดเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ได้ระยะหนึ่งแล้ว ซึ่งซึมซับความรู้ได้มากกว่าผู้ที่เข้ามาอยู่ในกองประจำการใหม่ ๆ หรือใกล้จะปลดประจำการ ในขณะที่ผู้ที่มีรายได้ระหว่าง 5,001-7,500 บาท มีฐานะอยู่ในระดับปานกลางถึงค่อนข้างต่ำ มีที่ดินทำกินประมาณ 15 ไร่ สอดคล้องกับทฤษฎีใหม่ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงชี้แนะ ทำให้คนกลุ่มนี้มีการเรียนรู้และสามารถปรับเข้ากับสถานการณ์ได้ดี

แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ครอบคลุมเนื้อหาสาระของการดำเนินชีวิตในวงกว้าง ทั้งในส่วนของเศรษฐกิจพึ่งตนเองและเศรษฐกิจชุมชน เป็นแนวคิดระบบเศรษฐกิจแบบพออยู่พอกินจะช่วยแก้ไขวิกฤตทางเศรษฐกิจและปัญหาทางสังคมของไทยในขณะนี้ได้ คือ จะต้องช่วยให้ประชาชนที่อยู่ในภาคเกษตรและที่กลับคือสู่ภาคเกษตรมีงานทำ มีรายได้ ในขณะเดียวกันต้องสร้างรากฐานของชนบทให้แข็งแรงเพียงพอที่จะสามารถพึ่งตนเองได้ในระยะยาว โดยแนวคิดระบบเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับเกษตรกร ตามแนวพระราชดำริตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักการทฤษฎีใหม่ 3 ชั้น คือ ชั้นที่หนึ่ง มีความพอเพียง เลี้ยงตัวเองได้บนพื้นฐานของความประหยัด ขจัดการใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือย ชั้นที่สอง รวมพลังกันในรูปกลุ่ม เพื่อทำการผลิต การตลาด การจัดการ รวมทั้งด้านสวัสดิการ การศึกษา การพัฒนาสังคม ฯลฯ ชั้นที่สาม สร้างเครือข่ายกลุ่มอาชีพและขยายกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้หลากหลาย โดยประสานความร่วมมือกับภาครัฐกิจภาคองค์กร พัฒนาเอกชน และภาคราชการ ในด้านเงินทุน การตลาด การผลิต การจัดการ และข้อมูลข่าวสาร

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับเกษตรทฤษฎีใหม่มีความใกล้เคียงกันจนแยกไม่ออก เพราะความพอเพียงในที่นี้คือการถอยกลับไปสู่วิถีชีวิตดั้งเดิมของคนไทยอันเป็นวิถีชีวิตที่มีความสงบ สันติ และมีความร่มเย็นสมควรแก่อัตภาพ อันเป็นวิถีชีวิตที่ดั่งงามในสังคม แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง คือ ระบบเศรษฐกิจแบบพออยู่พอกิน เช่นเดียวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ที่ใช้วิธีการบริหารจัดการพื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ดังที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้ทรงพระราชทานแนวคิดเกี่ยวกับการแก้ไขวิกฤตทางเศรษฐกิจและปัญหาทางสังคมของไทยไว้ว่า ประการแรก เป็นระบบเศรษฐกิจที่ยึดถือหลักการ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตนโดยมุ่งเน้นการผลิตพืชผลให้เพียงพอับความต้องการบริโภคในครัวเรือนเป็นอันดับแรก เมื่อเหลือจากการบริโภคจึงคำนึงถึงการผลิตเพื่อการค้า ผลผลิตส่วนเกินที่ออกสู่ตลาดจะเป็นกำไรของเกษตรกร ลักษณะเช่นนี้เกษตรกรจะกลายเป็นผู้กำหนดหรือเป็นผู้กระทำต่อตลาดแทนที่ตลาดจะเป็นตัวกระทำหรือเป็นตัวกำหนดเกษตรกรดังเช่นที่เป็นอยู่ หลักใหญ่สำคัญยิ่ง คือ การลดค่าใช้จ่าย โดยการสร้างสิ่งอุปโภคบริโภคในที่ดินของตนเอง เช่น ข้าว ปลา ผลไม้ พืชผัก ฯลฯ ประการที่สอง เศรษฐกิจแบบพอเพียงให้ความสำคัญกับการรวมกลุ่ม ของชาวบ้านทั้งนี้กลุ่มชาวบ้านหรือองค์กรชาวบ้านจะทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ให้หลากหลาย ครอบคลุมทั้งการเกษตรแบบผสมผสาน หัตถกรรม การแปรรูปอาหาร การทำธุรกิจค้าขายและการท่องเที่ยวระดับชุมชน ฯลฯ เมื่อองค์กรชาวบ้านเหล่านี้ได้รับการพัฒนาให้เข้มแข็งและมีเครือข่ายที่กว้างขวางมากขึ้นแล้ว เกษตรกรทั้งหมดในชุมชนก็จะได้รับการดูแลให้มีรายได้เพิ่มขึ้น รวมทั้งได้รับการแก้ไขปัญหาทุกด้าน ซึ่งทำให้เศรษฐกิจโดยรวมของประเทศเติบโตได้อย่างมีเสถียรภาพ ซึ่งหมายความว่าเศรษฐกิจสามารถขยายตัวต่อสภาวะการณ์ด้านการ

กระจายรายได้ที่ดีขึ้น และประการที่สาม เศรษฐกิจแบบพอเพียงตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเมตตา เอื้ออาทร ความสามัคคีของสมาชิกในชุมชน การร่วมแรงร่วมใจเพื่อประกอบอาชีพต่าง ๆ ให้บรรลุผลสำเร็จประโยชน์ที่เกิดขึ้นจึงมิได้หมายถึงรายได้แต่เพียงมิติเดียว หากแต่ยังรวมถึงประโยชน์ในด้านอื่น ๆ ด้วย ได้แก่ การสร้างความมั่นคงให้กับสถาบันครอบครัว สถาบันชุมชน ความสามารถในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของชุมชนบนพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งการรักษาไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณีที่งดงามของไทยให้คงอยู่ตลอดไป

ข้อเสนอแนะ

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับทหารกองประจำการ ควรเสริมสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยการเน้นการปฏิบัติจริง ซึ่งสามารถดำเนินการได้โดยการสร้างพื้นที่สาธิตภายในกรม กองให้เป็นเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับทหารกองประจำการ
2. ควรทำความเข้าใจกับลักษณะพื้นฐานของทหารกองประจำการแต่ละคนว่ามีพื้นฐานเป็นอย่างไร ทั้งนี้เพื่อที่จะได้สร้างความเข้าใจที่ถูกต้องในการนำเกษตรทฤษฎีใหม่ไปประยุกต์ใช้ โดยใช้หลักการเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา
3. ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์เกี่ยวกับการเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญในการถ่ายทอดหลักการนี้ให้กับทหารกองประจำการอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรมมากที่สุด เพื่อมุ่งสู่ผลในทางปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการนำเกษตรทฤษฎีใหม่ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของทหารกองประจำการภายหลังจากปลดประจำการแล้ว
2. ควรมีการวิจัยในเชิงปฏิบัติการเพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมในการดำเนินการเกษตรทฤษฎีใหม่ในสภาพแวดล้อมที่มีความหลากหลายและแตกต่างกันตามบริบทของพื้นที่
3. ควรมีการส่งเสริมการปฏิบัติตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ เพื่อให้รู้จักการบริหารจัดการดิน และน้ำ การปลูกพืชหมุนเวียนนานาชนิดในพื้นที่ ให้กับบุคคลทั่วไปในชุมชน
4. ควรส่งเสริมการดำเนินชีวิตอย่างพออยู่พอกิน ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับประชาชน